

ПРОБЛЕМНІ СИТУАЦІЇ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація: статтю присвячено виховання творчого та креативного учня в новій українській школі. Від його творчості та креативності виконання завдань залежить результативність кожного уроку. Аналізуючи праці видатних педагогів, можна зробити висновок, що уроки математики викликають інтерес до творчих пошуків, розв'язуванню проблемних ситуацій, виховують в дітей зацікавленість шукати нові шляхи виконання певного завдання. Створюючи на уроках математики проблемну ситуацію, вчитель таким чином хоче, щоб в учнів не тільки проявлялась зацікавленість, а й бажання самостійно відкрити для себе нові знання, бути зосередженими, зацікавленими та уважними.

Ключові слова: проблемна ситуація, потенціал, розвиток, здібності, проблемне навчання, творче мислення, креативність, спілкування.

На сучасному етапі розбудови нашої держави особливої актуальності набувають проблеми формування творчої особистості. Тому одним із основних завдань нової української школи є виховання творчого та креативного учня. Сьогодні саме учень є центральною фігурою на уроці. Від його творчої активності, уміння доказово міркувати, обґрунтовувати свої думки, вміння спілкуватися з однокласниками, з учителем залежить результативність уроку, його успіх [5, 136].

Підвищення інтелектуального потенціалу кожної людини та розвиток творчої особистості є однією з найактуальніших цілей освіти. Виходячи з цього, мають бути створені найсприятливіші умови для прояву та розвитку здібностей і таланту дитини, яка вміє використовувати набуті знання і вміння для розв'язання проблем, для критичного та творчого мислення.

Важливу роль у процесі формування творчого мислення, виховання характеру та моральних якостей учня відіграє вчитель. Він є генератором різноманітних ідей та їх джерелом, якими повинен керуватися в педагогічному процесі учні. Вони прагнуть досягти мету, яка для них є спільною. Щоб керувати процесом формування і розвитку творчого мислення учнів, повинні бути створені відповідні умови середовища, щоб кожен школяр розвивав свої творчі нахили й перетворював їх у творчі досягнення.

У психолого-педагогічній думці ця проблема залишається актуальною протягом усього її розвитку. Присвячені дослідження видатних педагогів психологів, а саме

Л. Виготського, П. Блонського, Н. Менчинської, Г. Люблінської, М. Шардакова, Л. Занкова, В. Давидова, Г. Костюка та багато інших.

Прихильниками того, що творчі здібності формуються протягом усього життя людини і найсприятливішим для цього є молодший шкільний вік були Т. Байбара, Д. Богоявленська, Ю. Гільбух, Л. Лозова.

Аналізуючи шкільні програми з математики можна побачити основні елементи розвитку творчого мислення школярів. Коли учень починає оволодівати таким предметом, як математика, тоді можна розглянути як розвивається мислення молодших школярів.

На думку, А. Коломієць у художній літературі часто можна зустріти фрагменти, присвячені урокам математики. Деякі з педагогічних ситуацій, описаних у літературі, є досить повчальними і можуть бути використані вчителями для краси математичних міркувань, виховного впливу математики, розвитку творчого мислення [2, 203].

В учнів уроки математики викликають інтерес до творчих пошуків, розв'язуванню проблемних ситуацій, виховують в дітей зацікавленість шукати нові шляхи виконання певного завдання. Все це є необхідними та важливими складовими для розвитку творчого мислення учнів початкової школи..

Сьогодні під проблемним навчанням розуміється така організація навчальних занять, яка передбачає створення під керівництвом учителя проблемних ситуацій і активну самостійну діяльність учнів по їх вирішенню, в результаті чого відбувається творче оволодіння професійними знаннями, навичками, вміннями і розвиток розумових здібностей. Вони можуть створюватися на всіх етапах процесу навчання: при поясненні, закріпленні та контролі знань молодших школярів.

Плануючи процес навчання, учитель створює проблемну ситуацію таким чином, щоб викликати в учнів не тільки зацікавленість, а й бажання самостійно відкрити для себе нові знання. Учні зосереджені, зацікавлені, уважні, їхнє мислення направлене на розв'язання поставленої проблеми [4, 2].

Творчий учитель усвідомлює значення проблемного навчання і вже з першого класу тренує дітей давати конкретні відповіді на евристичні запитання: Хто? Що? Де? Звідки? Чому? Коли? Як? [4, 2].

Для розвитку творчих здібностей і вміння вибрати правильний, оптимальний варіант у розв'язанні проблемних ситуацій та задач доцільно розглядати кілька способів розв'язування однієї і тієї самої ситуації (А. Коломієць)[2, 189].

Таким чином, розвиток творчого мислення учнів на уроках математики з допомогою проблемних ситуацій є найактуальнішою сучасною проблемою. Тому потрібно дотримуватись особливостей створення проблемних ситуацій, вимог, які формують

проблемне питання. Саме проблемні ситуації дають можливість створити таку логіку пояснення нового матеріалу, яка відображає логіку відповідної науки, дидактично переломлену стосовно до рівня творчого мислення учнів певного віку.

Таким чином, проблемна ситуація повинна створюватися з урахуванням реальних протиріч, значущих для учнів. Тільки в цьому випадку вона є потужним джерелом мотивації пізнавальної діяльності школярів, активізує їхнє мислення, скеровує його. Використовуючи проблемні ситуації на уроках математики, потрібно пам'ятати, що їх основною роллю є розвиток творчого математичного мислення молодших школярів.

Література

1. Галендей Г. В. Роздуми про шляхи розвитку творчих здібностей і обдарованості учнів // Г.В. Галендей //Початкова освіта. – 2001. – №15. – С.6
2. Коломієць А. М. Математична гармонія природи. Книга для вчителя. – / А. М. Коломієць. – Вінниця: ТОВ «Ландо ЛТД». – 2007. – 235 с.
3. Лук'яненко М. С. Розвиток творчого мислення молодших школярів /М. С. Лук'яненко //Обдарована дитина. – 2002. – №5. – С.16.
4. Мироновська Л.М., Борисенко Г.І. Методика створення і застосування проблемних ситуацій на уроках математики
http://www.lnu.edu.ua/faculty/Philol/www/visnyk/50_2010/50_2010_Kucheruk.pdf
5. Савченко О.Я. Сучасний урок в початковій школі / О. Я. Савченко. – К. :«Магістр - 8». – 1997. – 413 с.

Билык Т.С.

Проблемная ситуация на уроках математики как средство развития творческого мышления детей младшего школьного возраста

Аннотация: статья посвящена воспитанию творческого и креативного ученика в новой украинской школе. От его творчества и креативности выполнения задач зависит результативность каждого урока. Анализируя труды выдающихся педагогов, можно сделать вывод, что уроки математики вызывают интерес к творческим поискам, решению проблемных ситуаций, воспитывают у детей интерес искать новые пути выполнения определенной задачи. Создавая на уроках математики проблемную ситуацию, учитель таким образом хочет, чтобы у учащихся не только проявлялась заинтересованность, но и желание самостоятельно открыть для себя новые знания, быть сосредоточенными, заинтересованными и внимательными.

Ключевые слова: проблемная ситуация, потенциал, развитие, способности, проблемное обучение, творческое мышление, креативность, общение.

Problematic situations in mathematics lessons as a means of developing the creative thinking of children of junior school age.

Annotation: the article is devoted to the education of a creative and creative student in a new Ukrainian school. The effectiveness of each lesson depends on his creativity and creativity. Analyzing the work of outstanding teachers, we can conclude that the lessons of mathematics cause an interest in creative search, solving problem situations, raising the interest of children in finding new ways to perform a specific task. By creating a problematic situation in mathematics lessons, the teacher in this way wants not only the interest of students, but also the desire to independently discover new knowledge for themselves, to be lumped, interested and attentive.

Key words: problem situation, potential, development, abilities, problem learning, creative thinking, creativity, communication.